

**ÇAĞDAŞ SANATTA ZANAAT ÖGELERİNİN
YORUMLANMASI: ÖRME TEKNİĞİNİN
SERAMİK ÜZERİNDEN İNCELENMESİ**

THE INTERPRETATION OF CRAFT ELEMENTS IN
CONTEMPORARY ART: AN EXAMINATION OF THE
KNITTING TECHNIQUE THROUGH CERAMICS

Canan GÜNEŞ, Nazan OSKAY

101

ÇAĞDAŞ SANATTA ZANAAT ÖGELERİNİN YORUMLANMASI: ÖRME TEKNİĞİNİN SERAMİK ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

THE INTERPRETATION OF CRAFT ELEMENTS IN CONTEMPORARY ART: AN EXAMINATION OF THE KNITTING TECHNIQUE THROUGH CERAMICS

Canan GÜNEŞ¹, Nazan OSKAY²

Anahtar Kelimeler:

Örme, Seramik,
Disiplinlerarası Sanat

Keywords:

Knitting, Ceramics,
Interdisciplinary Art

ÖZ

Bu çalışma, çağdaş seramik sanatında tekstil unsurlarından biri olan örme tekniğinin kullanımını disiplinlerarası bir bağlamda incelemektedir. Bu çerçevede, seramik yüzeylerde örme tekniğinin uygulanma biçimleri analiz edilmiş ve söz konusu tekniğin sunduğu estetik ifade olanakları değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel hipotezi, seramik ile örme tekniğinin birleşiminin geleneksel seramik sanatının ifade olanaklarını genişleterek çağdaş sanat bağlamında özgün bir estetik dil ortaya koyduğu yönündedir. Araştırma kapsamında Liz Crain, Lisa Belsky, Caroline Andrin ve Helen Martin gibi çağdaş seramik sanatçıların eserleri örneklem yöntemiyle sistematik biçimde analiz edilmiştir. Eser analizleri ve literatür taraması yoluyla elde edilen bulgular, örme tekniğinin seramik yüzeylerde kullanılmasıyla malzemenin fiziksel sınırlarının ötesine geçilerek yeni form ve dokuların geliştirilmesine olanak sağladığını ortaya koymaktadır. Bu disiplinlerarası yaklaşımın, geleneksel el sanatlarının çağdaş sanattaki konumuna ilişkin yeni bir perspektif sunduğu ve kültürel miras ile yenilikçi ifade biçimleri arasında anlamlı bir köprü oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma, seramik sanatında örme tekniğinin kullanımını sistemli bir biçimde ele alan az sayıdaki çalışmalardan biri olması nedeniyle literatüre özgün bir katkı sunacağı düşünülmektedir. Araştırma, konuyla ilgili akademik çalışmalardan yararlanmak amacıyla kapsamlı bir literatür taraması ve görsel analiz ile gerçekleştirilmiştir.

ABSTRACT

This study examines the use of knitting techniques, one of the textile elements, within a contemporary ceramic art context from an interdisciplinary perspective. In this framework, the methods of applying knitting techniques to ceramic surfaces have been analyzed, and the aesthetic expression possibilities offered by this technique have been evaluated. The primary hypothesis of the study is that the combination of ceramics and knitting expands the expressive possibilities of traditional ceramic art and creates an original aesthetic language within the context of contemporary art. Within the scope of the research, the works by contemporary ceramic artists such as Liz Crain, Lisa Belsky, Caroline Andrin, and Helen Martin were systematically analyzed using a sampling method. Findings obtained through artwork analyses and literature review reveal that the use of the knitting technique on ceramic surfaces allows the material to transcend its physical boundaries, enabling the development of new forms and textures. It is concluded that this interdisciplinary approach offers a new perspective on the position of traditional handicrafts in contemporary art and forms a meaningful bridge between cultural heritage and innovative forms of expression. Since this research is one of the few studies systematically addressing the use of knitting technique in ceramic art, the study is expected to make a original contribution to the literature. The research was conducted through a comprehensive literature review and visual analysis of relevant artworks.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya
Dumlupınar Üniversitesi, Güzel
Sanatlar Fakültesi, canan.
gunes@dpu.edu.tr, 0000-0002-
9360-9629

² Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl
Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, nazanoskay@yyu.edu.
tr, 0000-0002-3704-5945

Alıntılama için/Cite as: Güneş
C. ve Oskay N.. (2025) Çağdaş
Sanatta Zanaat Öğelerinin
Yorumlanması: Örme Tekniğinin
Seramik Üzerinden İncelenmesi,
Çukurova Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü Dergisi, 34
(2), 1762-1774

GİRİŞ

Günümüzde sanat alanında ortaya çıkan disiplinlerarası yaklaşımlar, geleneksel teknik ve malzemelerin yenilikçi biçimlerde yeniden yorumlanmasını mümkün kılmaktadır. Özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren farklı sanat dalları arasındaki sınırların bulanıklaşmasıyla birlikte kadim zanaat gelenekleri çağdaş sanatta yeni anlamlar kazanmıştır. Bell vd. diğerlerinin (2019, s. 1) belirttiği gibi, *zanaat* kavramı, iş süreçleri ve organizasyonların yapısal ve işlevsel dinamiklerini anlamada merkezi bir öneme sahiptir. Kapitalizm ve küreselleşmenin zanaat değerlerini aşındırmasına dair yorumlar, klasik örgüt teorilerinin temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda seramik ve tekstil gibi köklü sanatların kesişim noktaları çağdaş sanatın estetik, kültürel ve teknik zenginliğini artıran verimli bir araştırma alanı olarak dikkat çekmektedir.

Zanaatın 21. yüzyıldaki yaygın canlanması, dönemin ruhunu yansıtan önemli bir göstergedir. Bell vd. (2019, s. 6), bu canlanmanın özellikle işin doğası ve anlamının temelden değiştiğine dair kültürel kaygılarla ilişkili olduğunu vurgulamaktadırlar. Zanaat söylemleri, özellikle hızlı toplumsal ve teknolojik dönüşüm dönemlerinde, endüstriyel kapitalizmin üretim ve değer sistemlerinin sorgulanmasıyla yakından ilişkilidir. Bu söylemsel etkileşimin temelinde, seramik malzemenin doğasında taşıdığı dönüşüm potansiyeli ve maddesel ifadenin eleştirel bir araca dönüşebilme kapasitesi yer almaktadır. Miller’ın (2023, s. 8) belirttiği gibi, *“Seramik sanatında, diğer malzemelerin taklidi uzun zamandır merkezi bir rol oynamaktadır. Kilin plastikliği, neredeyse her şekli alabilen yapısı, ve şaşırtıcı yüzey çeşitliliği, seramiği trompe l’oeil (göz yanılsaması) sanatının birincil medyumuna haline getirmektedir.”*

Richard Sennett’in Zanaatkâr (The Craftsman, 2008) adlı çalışması, modern üretim süreçlerinde değeri giderek azalan zanaatkârlık kavramını etik, estetik ve ontolojik boyutları ile yeniden düşünmeye çağırmaktadır. Sennett’e (2009) göre zanaatkârlık, yalnızca teknik beceriye dayalı bir üretim biçimi değil, aynı zamanda “iyi iş yapma arzusu” ile şekillenen bir karakter formudur. Zanaatkâr, yaptığı işe yalnızca işlevsel bir nesne yaratma amacıyla değil, aynı zamanda o nesneye anlam ve değer katma

arzusuyla yaklaşmaktadır. Bu bağlamda, zanaat sevgi ve özenle gerçekleştirilen bir çalışma olup, süreç odaklı olmasının yanı sıra sabır ve dikkat gerektirmektedir. Bu durum, “duygusal emek” ve “etik bağlılık” kavramları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Zanaatkâr, materyalle kurduğu ilişkiyi bir mücadeleden ziyade diyalog olarak görmektedir. Bu yaklaşım, çağdaş sanat bağlamında zanaat pratiklerinin yeniden değer kazanmasını sağlamla kalmamakla birlikte seri üretimin ve endüstriyel kapitalizmin tek tipleştirici etkilerine karşı bireysel ifade biçimlerinin, kültürel sürekliliğin ve emeğe dayalı özgünlüğün önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, seramik gibi doğası gereği dönüşüme açık bir malzeme ile kurulan ilişki teknik ile birlikte düşünsel ve duygusal bir süreç de gerektirmektedir (Sennett, 2009).

Sanatla kıyaslandığında, zanaat pratikleri çoğunlukla işlevsel nesnelerin üretimiyle tanımlanmaktadır, fakat bu tanım zanaatkârlığın karmaşık doğasını tam olarak yansıtmamaktadır. Zanaat, nesnenin kullanım değeri ile birlikte üretim sürecine içkin olan emek, ustalık ve materyal ile kurulan ilişkiye de vurgu yapmaktadır. Otomatikleştirilmiş ve standartlaştırılmış endüstriyel üretim biçimlerinin aksine, zanaatkârın üretim süreci doğrudan insan eline, sezgisine ve deneyimine dayanmaktadır. Bu nedenle, zanaat ürününün nihai formu büyük ölçüde süreçle bağlı olmakla birlikte tam olarak öngörülemezdir. Her bir nesne üretim anının koşullarına ve üreticinin kişisel dokunuşuna özgü nitelikler taşımaktadır. Bu belirsizlik zanaatın hem maddi hem de estetik değerini artırırken onu tektipleştirici üretim sistemlerine karşı özgün ve dirençli bir pratik hâline getirmektedir. Zhang ve Wei (2024, s. 69), seramik sanatının tarihsel gelişimini ele aldıkları çalışmalarında her dönemin kendine özgü kültürel ve manevi değerlerinin dönemin seramik tasarımlarına, yüzey dekorasyonlarına ve üretim tekniklerine doğrudan yansıdığını belirtmektedirler. Bu durum, seramiğin yalnızca işlevsel bir nesne değil, aynı zamanda kültürel belleğin ve estetik değerlerin taşıyıcısı olduğunu ortaya koymaktadır.

Çağdaş seramik sanatı ise geleneksel seramik sanatının bir evrimi olarak daha yenilikçi ve gerçekçi bir dönüşümü temsil etmektedir. Bu dönüşüm potansiyeli, seramik ve tekstil birlikteliğinin teorik zeminini oluşturmaktadır. İnsanlık tarihinin en eski üretim biçimlerinden olan

seramik ve tekstil, toplumların estetik algısını ve kültürel mirasını yansıtarak zanaattan sanata evrilen bir sürecin parçalarıdır. Roche'un (2024, s. 237) vurguladığı gibi, hiçbir malzeme, seramik ve tekstil gibi insan varoluşuyla bu kadar derin bir bağa sahip olmamıştır. Çünkü her iki malzeme de insanlığın kimliğini ve kökenlerini anlamaya yönelik mitolojik anlatılarda merkezi bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda söz konusu malzemeler, işlevsel olmakla birlikte kültürel ve toplumsal bellekleri taşıyan ve insanlık tarihinin anlamlandırılmasında kritik bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Toplumsal cinsiyet bağlamında seramik ve örme gibi zanaat pratiklerinin tarihsel süreçte “kadın işi” olarak sınıflandırılması, bu üretim biçimlerinin yalnızca işlevsel değil, aynı zamanda cinsiyet temelli toplumsal rollerle ilişkili kültürel göstergeler hâline gelmesine neden olmuştur. Toplumsal cinsiyet bağlamında kadın kimliğiyle ilişkilendirilen bu pratikler, feminist hareketlerin yükselişiyle birlikte çağdaş sanatçılarca eleştirel bir biçimde ele alınmış ve sanatsal bağlamda yeniden değerlendirilmiştir.

Örme tekniğiyle biçimlendirilen seramik yüzeyler, kadın emeğinin tarihsel olarak görünmezleştirilmesine ve kırılğan doğasına göndermede bulunurken, bu emeğin kalıcılığını ve görünürlüğünü sağlamaya yönelik bir müdahale niteliği de taşımaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın amacı, çağdaş seramik sanatında tekstil unsurlarından biri olan örme tekniğinin kullanımını analiz etmek ve bu kullanımın ortaya çıkardığı yeni estetik ifade biçimlerini, geleneksel algıların ötesinde değerlendirmektir. Bu doğrultuda yürütülen araştırma, söz konusu tekniğin seramik sanatındaki fiziksel ve kavramsal sınırları nasıl dönüştürdüğünü incelemekte ve sanat-zanaat ayrımına dair yerleşik algıları sorgulamaya yönelik bir çerçeve sunmaktadır. Araştırmanın metodolojisi, nitel araştırma yöntemlerine dayanmakta olup, Liz Crain, Lisa Belsky, Caroline Andrin ve Helen Martin gibi çağdaş seramik sanatçılarının eserleri örnek olay incelemesi yöntemiyle analiz edilmiştir. Literatür taraması ve görsel analiz yoluyla elde edilen veriler, bu sanatçıların eserlerinde örme tekniğinin seramik yüzeylerdeki uygulamalarını ve bu uygulamaların sunduğu yeni form, doku ve kavramsal açımları değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Bu araştırma üç ana noktada literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır. İlk olarak, seramik ve tekstil sanatları arasındaki disiplinlerarası etkileşimi örme tekniği özelinde incelenmiştir. İkinci olarak, bu etkileşimin kültürel ve estetik boyutlarını çağdaş sanat bağlamında değerlendirmiş ve üçüncü olarak ise sanatçıların eserlerinden yola çıkarak geleneksel tekniklerin güncel sanattaki yenilikçi uygulamalarını belgelemektedir. Bu bağlamda çalışma hem teorik hem de pratik düzlemlerde seramik sanatında zanaat öğelerinin dönüşümünü analiz etmektedir. Ayrıca kültürel miras ve yenilikçi ifade biçimleri arasındaki diyalog üzerinden günümüz sanatı için bir perspektif sunulması hedeflenmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde seramik ve tekstil sanatları arasındaki etkileşimi inceleyen çeşitli çalışmalar bulunmakla birlikte örme tekniğinin seramik yüzeylerde kullanımını sistematik bir biçimde ele alan araştırmalar sınırlıdır. Bu çalışmanın özgün değeri, seramik ve tekstil sanatlarının disiplinlerarası bağlamda etkileşimini özellikle örme tekniği üzerinden incelemesidir. Böylece her iki zanaatın kültürel ve tarihsel birikimlerinin çağdaş sanattaki konumunu analiz ederek geleneksel el sanatlarının güncel sanattaki rolüne dair yeni bir bakış açısı sunulmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, seramik sanatında örme tekniğinin kullanımını derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma paradigması benimsenmiştir. Çoklu örnek olay incelemesi yaklaşımı, farklı sanatçıların özgün tekniklerini ve yaklaşımlarını karşılaştırmalı olarak analiz etme olanağı sunması nedeniyle tercih edilmiştir. Örnek olay, deneysel (ampirik) bir incelemedir; çoklu veri kaynaklarının kullanıldığı, olay ile olayın gerçekleştiği yer arasındaki sınırların net olmadığı durumlarda, gerçek hayat içinde doğal olarak gelişen bir olayı araştırmayı amaçlamaktadır (Anderson, 1990, s. 158). Bu yöntem, sanatsal üretimlerin özgün bağlamları içinde derinlemesine incelenmesine ve çok yönlü değerlendirilmesine imkân tanımaktadır.

Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. 2000-2023 yılları arasında üretim yapan, seramik ve tekniğinin disiplinlerarası bir yaklaşımla kullanan sanatçılar araştırmaya dahil edilmiştir. Örneklem

seçiminde sanatçıların uluslararası platformlardaki tanınırlıkları, teknik yeterlilikleri ve üretim süreçlerini belgeleme düzeyleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda Liz Crain, Lisa Belsky, Caroline Andrin ve Helen Martin'in eserleri inceleme kapsamına alınmıştır.

Veri toplama süreci iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada kapsamlı bir literatür taraması yapılarak sanatçıların kişisel web siteleri, sergi katalogları, akademik yayınlar ve sanat dergileri analiz edilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında ise sanatçılara ait eserler, görsel analiz yöntemiyle incelenerek teknik, biçimsel ve kavramsal özellikleri sistematik bir biçimde değerlendirilmiştir.

Toplanan veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde teknik özellikler, malzeme kullanımı, form-doku ilişkileri ve kavramsal yaklaşımlar temel kategoriler olarak belirlenmiştir. Bu kategoriler altında disiplinlerarası etkileşimler, malzeme dönüşümleri ve estetik yaklaşımlar incelenmiştir. Ayrıca araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için veri çeşitlemesi yapılmış ve araştırma süreci detaylı şekilde belgelenmiştir.

Araştırmanın kapsamı, 2000-2023 yılları arasında üretilmiş ve örme tekniğini seramik yüzeylerde uygulayan eserlerle sınırlıdır. Bu metodolojik yaklaşım, çağdaş sanatta disiplinlerarası uygulamaların nasıl evrildiğini ve geleneksel tekniklerin güncel sanat pratiklerinde nasıl yeniden yorumlandığını anlamak açısından sistematik bir çerçeve sunmaktadır.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma bulguları, örme tekniğinin seramik sanatına entegrasyonunun seramik malzemenin geleneksel sınırlarını aşarak özgün estetik ifadelerin ortaya çıkmasına olanak sağladığını göstermektedir. Liz Crain, Lisa Belsky, Caroline Andrin ve Helen Martin gibi sanatçıların seçilen eserleri üzerinden yapılan analizler, seramik yüzeylere uygulanan örme dokuların geleneksel olarak sert ve düzgün yüzeylere sahip olan seramiğe dokunsal bir nitelik ve görsel bir yumuşaklık kazandırdığını ortaya koymaktadır. Bu birleşim yapısal sağlamlığı ve tekstil benzeri esnekliği barındıran hibrit formların oluşmasına yol açmaktadır.

Araştırma ayrıca, seramikte örme tekniğinin kullanımının

geleneksel zanaatla çağdaş sanat pratikleri arasında bir diyalog kurduğunu ve sanat eserlerinin anlatı ve simgesel boyutlarını zenginleştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu disiplinlerarası yaklaşım, çağdaş sanatta zanaat tekniklerine yönelik yeniden artan ilgiyi yansıttığı gibi malzeme temelli deneysellikğin yeni sanatsal ifade biçimlerinin oluşumundaki rolünü de vurgulamaktadır.

SERAMİK SANATINDA ÖRME TEKNİĞİNİN BİR ARAÇ OLARAK KULLANIMI

Zanaatten Sanata: Seramik ve Tekstilin Ortak Yolculuğuna Kısa Bir Bakış

20. yüzyılda sanat, bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin yarattığı dönüşümlerle birlikte geleneksel zanaatların sanata dâhil edilmesi ve yeni anlatım biçimlerinin geliştirilmesi sürecine girmiştir (Robichaud, 2010, s. 215). Bu dönüşüm aslında çok daha derin tarihsel köklere sahiptir. Geometrik formlar, altın oran ve matematiksel güzellik anlayışının piramitler ve Parthenon gibi antik yapılarda görülen kullanımından Rönesans sanatçılarının perspektif araştırmalarına kadar uzanmaktadır. Oradan da M.C. Escher'in matematiksel çalışmalarına ve Salvador Dali'nin hiperkup gibi matematiksel temaları eserlerine dahil etmesine kadar uzanan bu etkileşim, sanatın bilimsel düşünce ile olan derin bağını ortaya koymaktadır (Robichaud, 2010, s. 245).

Bu tarihsel gelişim sürecinde seramik sanatında Hans Coper ve Peter Voulkos gibi isimler seramiğin işlevsel yönünü ikinci plana atarak onu kavramsal bir düşünce aracı olarak yeniden yorumlamışlardır. Bu sanatçılar, seramiği sosyal ve politik mesajlar iletmek için kullanarak esere derin bir kavramsal katman kazandırmışlardır (Zümrüt ve Aygün, 2022, s. 360). Tekstil de zaman içerisinde benzer bir dönüşüm geçirmiş, geleneksel bir zanaat pratiği olmanın ötesine geçerek kültürel ve estetik açıdan yeniden değerlendirilmiştir. Böylece sanatçıların duygu, düşünce ve toplumsal eleştirilerini ifade edebildikleri çağdaş bir anlatım aracına evrilmiştir (Diyarbakirli, 1972, s. 116; Tavman, 1994, s. 2-3).

Seramik ve tekstil sanatlarının etkileşimi, özellikle 1950'lerden itibaren çağdaş Türk seramik sanatçılarının Avrupalı meslektaşlarıyla eşzamanlı olarak seramiği saf

sanatsal bir ifade aracı olarak kullanmaya başlamaktadır. Bu dönemde üretilen seramik eserler, sanatçıların özgün fikirlerini yansıtan sanat eserleri haline gelmiş ve Türk seramik sanatında yeni bir dönemin başlangıcını oluşturmuştur (Alp ve Kürtoğlu, 2023, s. 211). Avrupa kaynaklı bu yenilikçi yaklaşım, seramiğin işlevsel bir nesne olmaktan çıkıp sanatsal bir ifade aracı olarak kabul edilmesine katkıda bulunmuştur. Tekstil sanatının geçirdiği dönüşüm, özellikle 1970’ler ve 80’lerde Louise Bourgeois, Faith Wilding ve Rosemarie Trockel gibi sanatçıların örme ve tığ işi tekniklerini yalnızca bir malzeme olmaktan ziyade feminist bir ifade aracı olarak kullanmalarıyla belirgin bir nitelik kazanmıştır. Bu sanatçılar, geleneksel olarak “kadın işi” olarak tanımlanan el sanatlarının tarihsel olarak ev içi emekle ve ataerkil normlarla ilişkilendirilmesini eleştirmiş ve bu teknikleri kavramsal ve politik içerik taşıyan sanatsal stratejilere dönüştürmüşlerdir (Gotthardt, 2017).

Tekstilin temel tekniklerinden biri olan örme, uzun süre geleneksel bir zanaat pratiği olarak değerlendirilmiştir. Gündelik yaşam, özellikle de kadınların ev içi üretim faaliyetleriyle ilişkilendirilmiştir. Ancak günümüzde örme, geleneksel sınırlarını aşarak politik içerik taşıyan ve eleştirel söylemler üretebilen bir sanatsal ifade biçimine dönüşmüştür. “Yıkıcı örme” (subversive knitting) ve “radikal tığ işi” (radical crochet) gibi kavramlar, bir zamanlar sıradan bir ev hobisi olarak görülen bu tekniğin çağdaş sanattaki yerini nasıl dönüştürdüğünü ve malzemenin feminist, toplumsal ve kültürel eleştirilerin taşıyıcısı hâline geldiğini açıkça ortaya koymuştur. Vannier’in (2018) belirttiği gibi,

21. yüzyılda örme ve tığ işi, eskimiş ev içi rahatlık stereotipinden kurtularak çağdaş sanatın güçlü bir ifade aracına dönüşmüştür. Minyatürden devasa boyutlara, çok renklilikten monokroma, soyuttan gerçekçiliğe uzanan geniş bir yelpazede örme eserler, artık galeri, müze ve diğer kamusal alanlarda sergilenmektedir. İplik, tıpkı resim, heykel veya fotoğraf gibi geçerli ve çok yönlü bir sanatsal ifade aracı haline gelmiştir.

Seramik ve tekstil sanatlarının tarihsel gelişiminde toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi dikkat çekicidir. Yılmaz’ın (2017) ifade ettiği üzere, özellikle porselen, 18. yüzyılda zarafeti, şeffaflığı ve kırılganlığıyla açık bir kadın metaforu haline gelmiştir. Bu dişil çağrışım, örme

tekniğinin de tarihsel olarak kadınlarla özdeşleştirilmesiyle paralellik göstermektedir. Her iki zanaat dalının da “kadın işi” olarak kategorize edilmesi dönemin toplumsal cinsiyet algısını yansıtmaktadır. Ancak çağdaş sanatçılar tam da bu geleneksel algıyı eleştirel bir perspektifle ele alarak dönüştürmektedir. Louise Bourgeois, Faith Wilding ve Rosemarie Trockel gibi sanatçıların tekstili feminist bir ifade aracı olarak kullanması gibi seramik-tekstil birlikteliği de bu eleştirel dönüşümün bir parçası haline gelmiştir. Bu bağlamda seramik ve örme tekniğinin birleşimi sadece estetik bir tercih olmakla birlikte toplumsal cinsiyet rollerini sorgulayan politik bir duruş olarak da yorumlanmaktadır.

Örme Tekniğinin Seramik Yüzeylerde Kullanımı

Sanatta örme tekniğinin seramik yüzeylerde kullanımı, kültürel mirası modern sanatta yenilikçi bir yaklaşımla yeniden yorumlamaktadır. Bu tekniklerin çağdaş seramik sanatında kullanımı ise estetik bir tercih yanında üretim sürecinin görünürlüğüne vurgulayan bilinçli bir yaklaşımdır. Japonya merkezli Cement Design’ın “Trace Face” koleksiyonunda görüldüğü gibi bazı sanatçılar seramik üretim süreçlerini göstermek yerine örme kazakların ve örülü sepetlerin dokusunu kile aktararak geleneksel el sanatlarına referans veren özgün bir dil geliştirmişlerdir (Hamilton, 2016).

Tekstil malzemesi olan lif ile seramikte kullanılan kil gibi doğadan elde edilen iki ana maddenin sanat eserinde birleşmesi sanatçılara estetik ve kültürel bir ifade zenginliği sunmaktadır. Barnuevo (2010, s.1), örme ve seramiğin birleşimini iki farklı malzemenin sanatsal ifade olanaklarını genişleten disiplinlerarası bir yöntem olarak tanımlamaktadır.

Günümüzde bu disiplinlerarası yaklaşımı destekleyen önemli bir faktör teknolojik gelişmelerdir. Miller (2023, s. 8) tarafından vurgulanan dijital devrim, seramik sanatını da etkilemekte ve özellikle elektrikli ile gazlı fırınların çoğunun artık bilgisayarlar tarafından kontrol edilmesi ve öğrenci seviyesinde bile yüzey etkilerinin hassas bir şekilde modüle edilmesine olanak tanımaktadır. Bu teknolojik olanaklar seramik ve tekstil birlikteliğinde yeni ifade biçimlerinin keşfedilmesini sağlamaktadır.

SANATÇI PERSPEKTİFİNDEN ÖRME TEKNİĞİ VE SERAMİK YÜZEYLERDEKİ ESTETİK İFADELER

Liz Crain: Örme Tekniğiyle Yeni Form Arayışları

Liz Crain, gündelik nesneleri karmaşık seramik parçalara dönüştüren yenilikçi çalışmalarıyla tanınan çağdaş bir seramik sanatçısıdır. Crain'in seramik ve örme tekniğini birleştiren çalışmaları, disiplinlerarası yaklaşımın özgün bir örneğini sunmaktadır (Crain, 2019). Barnuevo'nun (2010, s. 1) çalışmasında örme ve seramiğin birleşimini iki farklı malzemenin sanatsal ifade olanaklarını genişleten disiplinlerarası bir yöntem olarak değerlendirilmektedir. Sanatçı, uzun yıllar bu iki zanaatı ayrı tuttuğunu, ancak "beklenmedik nesneler örmek" fikrinin tüm yaklaşımını değiştirdiğini belirtmektedir. Crain (2019) örme eylemi "rahatlatıcı, ritmik, meditatif ve üretken bir uğraş" olarak tanımlamaktadır. Seramikle birleştğinde, sadece dokunsal özellikleriyle dahi olsa, bu iki zanaatın birleşimi yeni olanaklar sunan bir yenilik olarak değerlendirilmektedir.

Sanatçının üretim süreci, el örgüsü veya tığ işi parçaların sıvı porselen çamuruna batırılmasıyla başlamaktadır. Crain (2019), gerçekleştirdiği eserlerin üretim sürecini, *"Pişirme süreci sırasında, orijinal kumaş yanarak yok olur ve örme kumaşın bu dönüşümü, yerini şekil almış ilmeklere bırakır. Bu dönüşüm, yeni nesnenin yapısal özelliklerini belirleyen seramik bir bileşene dönüşür"* şeklinde aktarmaktadır. Bu süreçte sanatçı, malzemenin dönüşümünü kontrollü bir deneysellikle yönetmektedir.

Görsel 1'de Pişirilmiş porselen şişe formu orijinal örme modeliyle birlikte sergilenmektedir. Bu karşılaştırmalı sunum, eserin dönüşüm sürecinin analiz edilmesine olanak tanımaktadır. Örme tekniğinin karakteristik yumuşak ve esnek dokusundan porselenin pişirilmesiyle elde edilen rijit ve düzgün yüzeye geçiş, malzemenin geçirdiği fiziksel dönüşümü belgelemiştir. Sanatçı, bu dönüşüm sürecinde büyük bir özen gösterir ve her aşamanın detaylarına dikkatle yaklaşarak şunları belirtir: *"Sırlı örme porselenden yapılmış bir vazo tasarımı büyük bir özen gerektirir çünkü ilmekler arasındaki sayısız sırsız girinti her zaman görünür olacak ve bu durum vazanın sıvı tutmasını imkânsız hale getirecektir"* (Crain, 2019).

Görsel 1. Liz Crain, örme seramik obje ve orijinal örme modeli, porselen, pamuklu iplik, 2019
Liz Crain Studio. 02 Kasım 2024 tarihinde <https://www.lizcrainceramics.com/> adresinden erişilmiştir.

Formun düşey konumda durabilmesini sağlayan porselen çamuru bazlı dairesel taban desteği, eserin estetik niteliklerinin yanı sıra yapısal gereksinimlerinin de sistematik bir şekilde ele alındığını ortaya koymaktadır. Bu teknik hassasiyet, sanatçının deneysel yaklaşımının kontrollü ve planlı doğasını yansıtmaktadır. Crain (2019) bu deneysel süreci şöyle tanımlamaktadır: *"Bu yaratıcı malikânedeyse, birçok farklı katın yanı sıra bir çatı katı, bir bodrum ve hem resmi hem de gizli bahçelerin bulunduğunu hissediyorum. Görevim, denemeler yaparak bu mekanlarda dolaşmaya devam etmek; henüz kesin cevaplar aramaktan ziyade, giderek daha merak uyandırıcı sorularla dolu bir yolculuğa çıkmaktır."*

Sanatçının çalışmalarındaki özgünlük, yalnızca teknik yeniliklerden değil, aynı zamanda otantik bir arayıştan da

kaynaklanmaktadır. Ayrıca, “Benzersiz olmaya çalışarak başlamadım; benim için işe yarayan şey otantik olma. Formun ötesinde, dağılmaya karşı duyulan bir sevgi var — entropi, mükemmel olmayan şeyler. Kendi gerçekliğimi takip ettim ve bu yol beni buraya getirdi” (Artwork Archive, 2022) şeklindeki yaklaşımı, seramik-örme zanaatlarının birleşiminde yeni bir estetik dilin gelişmesine olanak tanıdığını ortaya koymaktadır.

Lisa Belsky: Tekstil ve Seramik Arasında Malzeme Diyalogu

Lisa Belsky, aile geleneklerinden ilham alarak seramik-örme tekniklerini bir araya getirmekte; eserlerinde geleneksel ve çağdaş estetik dili harmanlamaktadır. Çalışmaları, bu iki disiplinin kesişiminde kadın deneyimini odağına alan özgün bir yaklaşım sunmaktadır. Yılmaz (2017), seramiğin zarafet ve kırılganlıkla özdeşleşen yapısının tarihsel olarak kadınlıkla ilişkilendirildiğini belirtmektedir.

Sanatçı üretim sürecini şöyle açıklamaktadır: “Her bir parça, el örgüsü veya tığ işi ile başlar. Kumaş, işlendikten ve şekillendirildikten sonra porselen çamuruna daldırılır” (Belsky, 2024).

Belsky’in, eserlerinde dikkat çeken en önemli özellik örme dokularının seramik yüzeyde yarattığı beklenmedik dönüşümlerdir (Görsel 2). Bu dönüşümler hakkında sanatçı şunları ifade etmektedir: “Pişirim sürecinde meydana gelen çökme, ilmeklerin açılması, katlanma ve çökme gibi doğal hareketleri sürecin bir parçası olarak kabul etmekteyim; bu değişimleri işin önemli bir ögesi olarak memnuniyetle karşılamaktayım” (Belsky, 2024).

Görsel 2. Lisa Belsky, tığ işi, örme seramik objeler, porselen, pamuklu iplik, 2017-2018.
The Potters Cast. 30 Kasım 2024 tarihinde <https://thepotterscast.com/clay-shouldnt-do-this-lisa-belsky-episode-492/> adresinden erişilmiştir.

Seramik yüzeylerdeki bu izler, adeta üç boyutlu bir haritalandırma gibi yorumlanabilir. Her bir çukur, kabarıklık ve doku değişimi örme tekniğinin özgün yapısını korurken malzemenin doğasında var olan dönüşüm potansiyelini de gün yüzüne çıkarmaktadır. Görsel 2’deki eser özellikle form-doku ilişkisi açısından dikkat çekicidir. Örme desenin tekrarları seramik yüzeyde ritmik bir hareket yaratırken, pişirim sürecinde meydana gelen renk değişimleri ve dokusal farklılıklar esere beklenmedik bir derinlik kazandırmaktadır.

Caroline Andrin: Anılar ve Bereler

Caroline Andrin, seramik ve örme malzemelerinin kesişiminde özgün bir dil geliştiren tanınmış bir seramik sanatçısıdır. Sanatçının eserlerinde, özellikle örme berelerin seramik yüzeylerde bıraktığı izler ile iki farklı zanaat geleneğinin çağdaş sanatta birleşimine güçlü bir örnek teşkil etmektedir. Seramikle tanışmasını ise şu sözlerle anlatmaktadır: “Güzel Sanatlar Akademisi’nde heykel okumak istiyordum, ancak ESAA’da Setsuko Nagasawa ve Philippe Barde’nin yönettiği seramik atölyesini keşfettim ve o zamandan beri seramikle çalışmayı bırakmadım” (Homo Faber, 2022).

Andrin’in örme tekniğini seramik üretiminde kalıp olarak kullanma yöntemi, geleneksel seramik kalıplama tekniklerini yeniden yorumlamaktadır. Elde ya da makinede örülmüş bereleri kullanarak kendine özgü bir çamur şekillendirme tekniği geliştirmiştir. Bu teknikte, örme berelerin içi sıvı seramik çamuru ile doldurulur ve çamurun gözeneklerden sızarak kalınlık kazanması ve şekil alması sağlanmaktadır (Çınar, 2024, s. 505). Bu yenilikçi yaklaşım, örme-seramik zanaatlarının teknik olanaklarını birleştirirken her iki malzemenin de özgün karakteristik özelliklerini korumaktadır.

“Bonnet-bols (Kâse Bereler)” serisinde Andrin, orijinal örme modeli ile seramik formları bir arada sergileyerek iki malzeme arasındaki dönüşüm sürecini görünür kılmaktadır (Görsel 3). Örme berelerin seramik yüzeylerde bıraktığı dokusal izler, örme zanaatının karakteristik desenlerini kalıcılaştırırken seramiğin bu desenleri nasıl yeniden yorumladığını da gözler önüne sermektedir. Her kalıbın yalnızca bir kez kullanılabilir olması, her eserin

biricikliğini garantilemek ile birlikte zanaat üretiminin tekrar ve biriciklik arasındaki gerilimi de yansıtmaktadır.

Görsel 3. Caroline Andrin, seramik bereler ve orijinal örme modeli, porselen, pamuklu iplik, 2001-2003.

Académie internationale de la céramique. 30 Kasım 2024 tarihinde <https://www.aic-iac.org/en/member/caroline-andrin/> adresinden erişilmiştir.

Sanatçının üretim sürecindeki deneysel yaklaşımı, kendi ifadesiyle “sanat ve tasarım arasında” konumlanan bir pratik yaratmaktadır: “Çalışmalarım, bazen işlevi bazen ise daha geniş bağlamları göz önünde bulundurarak, her zaman bir formun başka bir formu içinde barındırdığı düşüncesiyle ilerlemektedir” (Homo Faber, 2022).

Bu süreçte geleneksel alçı kalıplar yerine karton tüp, deri eldiven veya örme bereler gibi tekstil ve gündelik malzemeleri tercih eden sanatçı, seramik üretiminde yeni olanaklar keşfetmektedir.

Andrin’in eserlerinde başkalaşım kavramı merkezi bir rol oynamaktadır. Sanatçı, örme nesnelerinin seramik yoluyla dönüşümüne odaklanırken her iki zanaat alanının da tarihini, tekniklerini ve kültürel bağlamını sorgulamaktadır.

Bu yaklaşım seramik-örme zanaatlarının çağdaş sanattaki potansiyelini sergilerken aynı zamanda disiplinlerarası üretimin yaratıcı olanaklarını da ortaya koymaktadır.

Helen Martin: Kültürel Bellek ve Malzeme

Helen Martin, seramik ve tekstil malzemelerini çok katmanlı bir yaklaşımla birleştiren çağdaş bir sanatçıdır. Farklı teknikler ile örme ve tığ işi gibi yöntemleri çağdaş bir bakış açısıyla kullanarak seramik eserler yaratmaktadır. Martin'in çalışmaları tarihsel ve çağdaş referanslarla zenginleşmiştir. Bu nedenle, sanatçı eserlerinin yapım aşamasını şu sözlerle aktarmaktadır:

Tekstil benzeri seramik objeler, özellikle kâse ve tabak formlarını, aslında iki aşamada gerçekleştirdiğim eserlerdir. İlk aşamada, rahatlama modunda, safyünden kare, dikdörtgen veya yuvarlak gibi basit formlar örüp tığ işi yapıyorum. Ardından, bu formları sır içine daldırarak sıranı emmesini sağlıyorum, kurutuyorum ve fırında pişiriyorum. Yün yanarak, sırda yakalanan ayrıntıları bırakır. Beni harekete geçiren ve heyecanlandıran şey, doğası gereği teknik zorluklarla birlikte gerçekleşen bu dönüşümdür (Epp, 2009).

Sanatçının eserlerinde kullandığı farklı malzemeler ve birleşim teknikleri, nesneler arasındaki ilişkileri ve bunları tanımlamak için oluşturduğu dili keşfetmeye yönelik bir merakın ifadesidir. Görsel 4'te görülen seramik-örme birlikteliği bu karmaşık ilişkinin somut bir ifadesidir. Seramik formlar üzerindeki örme izleri iki farklı zanaatın dilini birleştirirken malzemenin fiziksel ve kavramsal sınırlarını da zorlamaktadır. Martin'in çalışmaları bazen insanların ne olduğunu ve nasıl bir araya geldiğini anlamakta zorlandığı bir yapıya sahip olsa da bu durum kamusal sergiler için alçakgönüllü bir ders niteliği taşımaktadır.

Görsel 4. Helen Martin, örme ve tığ işi seramik objeler, porselen, pamuklu iplik, 2009.

Artist of the day: Helen Martin. (2009, 22 Nisan). 04 Kasım 2024 tarihinde <https://musingaboutmud.com/2009/04/22/artist-of-day-helen-martin/> adresinden erişilmiştir.

SERAMİK-ÖRME ETKİLEŞİMİNDE SANATÇI YAKLAŞIMLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

İncelenen dört sanatçı çalışmaları, seramik-örme etkileşimini farklı teknik, kavramsal ve estetik yaklaşımlarla ele alınmaktadır. Bu bölümde sanatçıların üretim pratikleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Teknik Yaklaşımlar ve Malzeme Kullanımı

Sanatçıların seramik-örme birlikteliğini gerçekleştirme yöntemleri belirgin farklılıklar göstermektedir. Liz Crain,

örme kumaşları doğrudan sıvı porselen çamuruna batırma tekniğini kullanırken Caroline Andrin örme bereleri kalıp olarak değerlendirmektedir. Lisa Belsky ise örme kumaşları önce manipüle edip şekillendirmekte ve sonrasında seramik bünyeye aktarmaktadır. Helen Martin'in yaklaşımı ise diğerlerinden farklı olarak çok malzemeli bir anlayışla örme ve seramiği bir arada kullanma yönündedir.

Pişirim süreçlerinde de farklı yaklaşımlar görülmektedir. Crain ve Belsky, organik malzemenin yanarak yok olması ve geride seramik izlerin kalmasını tercih ederken, Andrin kalıp olarak kullandığı tekstil malzemeyi korumayı tercih etmektedir. Martin ise her iki yaklaşımı da duruma göre kullanmaktadır.

Kavramsal Çerçeve ve Anlatım Stratejileri

Sanatçıların kavramsal yaklaşımları incelendiğinde ortak noktaları olmakla birlikte farklı odak noktaları göze çarpmaktadır. Crain'in çalışmalarında geleneksel ve meditatif bir yaklaşım ön plandayken Belsky aile gelenekleri ve kadın deneyimini merkeze almaktadır. Andrin'in eserlerinde başkalaşım ve malzeme dönüşümü kavramları öne çıkarken Martin çağdaş bir arkeolog gibi nesneleri yeniden yorumlamaktadır.

Örme tekniğinin kullanımındaki sembolik anlamlar da farklılık göstermektedir. Belsky için örme kuşaklar arası bilgi aktarımının sembolüken Crain için meditatif bir üretim pratiğidir. Andrin örmeyi form yaratmanın bir aracı olarak görürken Martin için çağdaş kültürün kodlarını taşıyan bir gösterge niteliğindedir.

Form ve Estetik Yaklaşımlar

Form kullanımında sanatçıların tercihleri belirgin şekilde ayrılmaktadır. Crain genellikle küçük ve orta ölçekli olan işlevsel formları tercih ederken Andrin'in bereleri insan ölçeğiyle ilişki kuran boyutlardadır. Belsky'nin formları soyut ve organik yapıdayken Martin'in eserleri çok parçalı ve karmaşık kompozisyonlar şeklindedir.

Yüzey dokularının kullanımında da farklı yaklaşımlar görülmektedir. Crain örme dokusunun düzenli ve kontrollü aktarımını tercih ederken Belsky dokusal deformasyonları eserin bir parçası olarak değerlendirmektedir. Andrin kalıp kullanımıyla daha keskin ve belirgin dokular elde ederken Martin dokunun bozulması ve dönüşmesiyle ilgilenmektedir.

Değerlendirme

Bu karşılaştırmalı analiz, seramik-örme etkileşiminin çağdaş sanatta ne kadar zengin olanaklara sahip olduğunu göstermektedir. Her sanatçı kendi özgün yaklaşımıyla bu etkileşime katkıda bulunmakta, böylece alanın sınırlarını genişletmektedir. Teknik yenilikler, kavramsal derinlik ve estetik arayışlar, geleneksel zanaat pratiklerinin çağdaş sanatta nasıl dönüştüğünü göstermesi açısından önemlidir.

SONUÇ

Bu araştırmada, çağdaş seramik sanatında tekstil unsurlarından özellikle örme tekniğinin kullanımı ve bu tekniğin seramik yüzeylerde yarattığı estetik etkiler incelenmiştir. Bulgular, seramik ve örmenin bir araya gelmesiyle yaratılan yeni estetik dillerin geleneksel el sanatlarının çağdaş sanat pratiklerindeki konumunu yeniden tanımlayarak bu alana özgün bir katkı sunduğunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında incelenen sanatçıların eserleri, seramik ve örme tekniğinin yaratıcı birlikteliğinin üç temel boyutunu ortaya koymaktadır. Teknik ve malzeme boyutunda, seramik ve örme tekniğinin birlikte kullanımı geleneksel tekniklerin sınırlarının aşılmasına olanak tanımıştır. Sanatçılar, seramik yüzeylere dokunsal zenginlik katan örme yapıları uygulayarak izleyiciye hem geleneksel hem de modern bir estetik sunmuşlardır. Bu yaklaşım malzemenin sınırlarını zorlayan yeni form ve dokuların ortaya çıkarılmasına imkân sağlamıştır.

Kavramsal boyutta, sanatçılar seramik malzemeyi yalnızca biçimsel bir araç olmaktan ziyade örme ile etkileşime geçerek kültürel ve estetik zenginliği artıran bir platform olarak değerlendirmişlerdir. Bu sayede seramiğin geleneksel işlevsellik sınırlarını aşarak yenilikçi ve kavramsal bir anlatı aracı olarak kullanılabileceğini göstermişlerdir. Kültürel boyutta ise seramik-örme birlikteliği, geleneksel zanaat tekniklerinin çağdaş sanatta yeni bir anlatım dili geliştirmesine olanak tanımıştır. Sanatçılar bu teknikleri kullanarak izleyicilere seramiği sadece bir nesne olmak yerine kültürel belleği taşıyan ve tarihsel bağları hatırlatan bir mecra olarak sunmakla birlikte izleyicilerin kendi kültürel miraslarıyla sanat yoluyla bağ kurmalarını sağlamaktadır.

Toplumsal cinsiyet boyutunda her iki zanaatın da tarihsel olarak “kadın işi” olarak kategorize edilmesi dikkat çekicidir. Seramiğin ve örmenin dişil kimlikle özdeşleştirilmesi özellikle 18. yüzyıldan itibaren belirginleşen bir olgudur. İncelenen sanatçıların çalışmalarında bu tarihsel algının eleştirel bir yaklaşımla sorgulandığı ve güçlendirici bir anlatıya dönüştürüldüğü görülmektedir. Örnekleme tekniğiyle şekillenen seramik yüzeyler, kadın emeğinin görünmezliğine ve kırılabilirliğine işaret ederken, aynı zamanda bu emeğin kalıcılığını ve görünür kılınmasını da sağlamaktadır.

Araştırmanın bulguları, seramik ve örme tekniğinin bir araya gelişinin çağdaş sanatta önemli dönüşümler yarattığını göstermektedir. Tekstil malzemelerinin seramik bünyeye dönüşümü her iki malzemenin de fiziksel sınırlarını aşan yeni form ve doku olanakları sunarken geleneksel zanaat tekniklerinin çağdaş yorumlarına da zemin hazırlamaktadır. Sanatçıların geliştirdiği özgün üretim yöntemleri (örneğin kumaşların porselen çamuruna batırılması, tekstil nesnelerin kalıp olarak kullanılması, örme desenlerin seramik yüzeylere aktarılması) seramik şekillendirme tekniklerine yenilikçi yaklaşımlar getirmektedir. Bu deneysel süreçler sonucunda ortaya çıkan eserler, seramik-örme birlikteliğinin teknik ve estetik açıdan zengin bir alan yarattığını kanıtlamaktadır. Örnekleme tekniğinin seramik yüzeylerde bıraktığı izler, bir yandan malzemenin dönüşüm potansiyelini görünür kılmakla birlikte her iki zanaatın da kültürel ve tarihsel bağlarını yeniden yorumlama olanağı sunmaktadır. Bu birliktelik aynı zamanda kadın emeğinin ve deneyiminin görünürlüğünü artıran ve geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini sorgulayan eleştirel bir platform oluşturmaktadır. İncelenen sanatçıların her biri bu disiplinlerarası yaklaşımı kendi özgün üsluplarıyla yorumlayarak, zanaat geleneklerinin çağdaş sanattaki dönüştürücü potansiyelini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, seramik ve tekstil sanatları arasındaki disiplinlerarası etkileşimi spesifik olarak örme tekniği üzerinden inceleyerek literatüre özgün bir katkı sunmaktadır. Bu bulgu, Miller’ın (2023, s. 8) seramik sanatının dönüştürücü gücüne dair tespitleri ile örtüşmektedir: “Seramiğin taklit medyumu olarak konumu, malzemenin kendine özgü karakterini vurgulayan eşit derecede (hatta daha) karmaşık bir tarihle yan yana

durmaktadır. Dünya çapında, seramik üreticileri uzun zamandır malzemenin estetik özelliklerini geliştirmekte, pişmiş kil ve sır gibi görünen form ve yüzeyleri vurgulamaktadırlar.”

Bu tespit, seramik-örme birlikteliğinin yarattığı yeni estetik dilin teorik temelini güçlendirmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma seramik-örme tekniğinin disiplinlerarası sanattaki yenilikçi rolünü ortaya koyarak sanatın dönüşen sınırlarını gözler önüne sermektedir. Bu yaratıcı birliktelikler, sanatta çok yönlü ve derin bir anlatı oluşturmakla birlikte izleyicilere estetik algılarını genişletme fırsatı sunmaktadır. Bu bağlamda seramik ve örmenin çağdaş sanattaki rolü geleneksel formların ve tekniklerin özgün ve kavramsal sanatsal anlatılar oluşturulmasına katkıda bulunduğunu bir kez daha göstermektedir. Gelecek araştırmalarda, bu etkileşimin tarihsel örnekleri farklı tekstil teknikleriyle kombinasyonları ve dijital teknolojilerle entegrasyonu gibi konular ele alınabilir. Ayrıca seramik ve tekstil zanaatlarının toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkisi, malzeme dönüşümünün felsefi boyutları ve çağdaş sanat pratiklerinde zanaat tekniklerinin yeri gibi konular daha derinlemesine incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Académie Internationale de la Céramique. (2024). *Caroline Andrin*. <https://www.aic-iac.org/en/member/caroline-andrin/>.
- Alp, S., & Kürtoğlu, A. (2023). Türkiye Cumhuriyeti'nde çağdaş seramik sanatının gelişim süreci. In N. Kırıcı Çevik (Ed.), *Sosyal bilimler araştırmaları - III*. Özgür Yayınları.
- Artist of the day: Helen Martin. (2009). *Musing About Mud*. <https://musingaboutmud.com/2009/04/22/artist-of-day-helen-martin/>
- Artwork Archive. (2022). *Artwork Archive featured artist: Liz Crain*.
<https://www.artworkarchive.com/blog/artwork-archive-featured-artist-liz-crain>
- Barnuevo, G. O. (2010). *The ceramic fabric as an abstraction*. TT Architecture.
- Belsky, L. (n.d.). *Process*. <https://www.lisabelsky.com/process/> (Erişim tarihi: 13 Kasım 2024).
- Bell, E., Toraldo, M. L., Taylor, S., & Mangia, G. (2019). Introduction: Understanding contemporary craft. In E. Bell, G. Mangia, S. Taylor, & M. L. Toraldo (Eds.), *The organization of craft: Identities, meanings and materiality* (pp. 1–19). Routledge.
- Crain, L. (2019). Clay and fiber: *New work experiments*. Liz Crain Studio. <https://www.lizcrainceramics.com/2019/05/clay-and-fiber-new-work-experiments/> (Erişim tarihi: 8 Eylül 2024)
- Çınar, S. (2024). Çağdaş seramik sanatında tekstil ürünlerinin kullanım biçim ve yöntemleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 40, 497-516.
- Diyanbekirli, N. (1972). *Hun Sanatı*. Kültür Yayınları.
- Epp, C. (2009). Artist of the day: Helen Martin. *Musing About Mud*. <https://musingaboutmud.com/2009/04/22/artist-of-day-helen-martin/>
- Gotthardt, A. (2017). *These artists are giving knitting a place in art history*. Artsy. <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-artists-knitting-place-art-history>
- Hamilton, A. (2016). Spotted | *Dirt figures, knit ceramics and miniature objects*. *CFile - Contemporary Ceramic Art + Design*. <https://cfileonline.org/spotted-dirt-knit-miniature-cfile-contemporary-ceramic-art/>
- Homo Faber. (2022). *Caroline Andrin*. <https://www.homofaber.com/en/discover/caroline-andrin-ceramics-belgium> (Erişim tarihi: 9 Kasım 2024).
- Liz Crain Studio. (n.d.). *Liz Crain Studio*. <https://www.lizcrainceramics.com/> (Erişim tarihi: 02 Kasım 2024)
- Miller, S. (2023). Ceramic art: An introduction. In C. Fowler & I. Weinryb (Eds.), *Ceramic art* (pp. 1–19). Princeton University Press.
- Robichaud, L. (2010). Visual arts and mathematics: Intertwining for a new conversation in education. In B. Sriraman & V. Freiman (Eds.), *Interdisciplinarity for the twenty-first century: Proceedings of the Third International Symposium on Mathematics and its Connections to Arts and Sciences, Moncton 2009* (pp. 227–239). Information Age Publishing.
- Roche, C. (2024). *The space of clay: An investigation of contemporary clay-based art practice as a site of embodied viewer experience* (Doctoral dissertation, University of Westminster). Westminster Research. <https://doi.org/10.34737/wx441>
- Sennett, R. (2009). *Zanaatkâr* (M. Pakdemir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Tavman, M. B. (1994). *The development of flat bed machine technology and knitted fabric design* (Doctoral dissertation, The University of Manchester).
- The Potters Cast. (n.d.). *Clay shouldn't do this* [Lisa Belsky] *Episode 492* [Podcast bölümü]. <https://thepotterscast.com/clay-shouldnt-do-this-lisa-belsky-episode-492/> (Erişim tarihi: 30 Kasım 2024).
- Vannier, C. (2018). *Yarn: The art of knitting & crochet*. Thames & Hudson.
- Yılmaz, E. (2017). Kadın ve ten: 18. yüzyıl Batı tasavvurunda porselen çağrışımları. *Yedi*, 18, 1–16.
- Zhang, Z., & Wei, P. (2024). The beauty of clay: Exploring contemporary ceramic art as an aesthetic medium in education. *Comunicar: Revista Científica de Comunicación y Educación*, 78, 67–81.
- Zümrüt, Y., & Aygün, S. (2020). Çağdaş seramik sanatında işlev. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(24), 359–368.

Yazar Katkı Oranı

Bu çalışmanın hazırlanmasında birinci yazar %50, ikinci yazar %50 oranında katkı sağlamıştır.